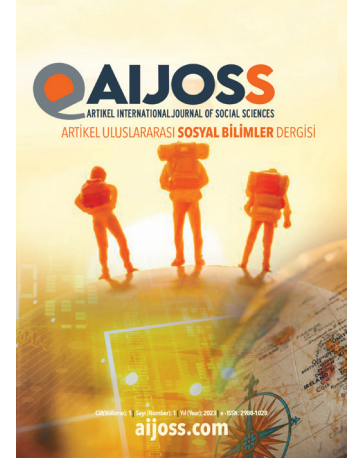

Türkiye’de Balkan Türkleri Dernekleri’nin Faaliyetleri: Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Örneği

● Batuhan Ayberk BALKIR

ÖZET: Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu yıllar öncesi ve sonrası olmak üzere Balkanlardan çok fazla göç almıştır. Türkiye’ye göç eden Balkan Türkleri, içinde bulunmuş oldukları ancak daha önce tanımadıkları ve bilmedikleri bir kültürel yapı karşısında bocalamışlar ve adapte olmakta zorluk yaşamışlardır. Bunun sonucunda da bir hemşehri derneği niteliğinde olan Balkan Türkleri Derneklerine üye olmuşlardır. Böylece kendi hemşehrileriyle bir araya gelmişler, birlik ve beraberliği sağlamışlardır. Bununla beraber, toplumda kendilerini dışlanmış hissetmeyip topluma karşı yabancılaşmamışlardır.

Bu çalışma, bir hemşehri derneği niteliğinde olan Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği’nin kuruluş amacını yerine getirip getiremediğini irdelemek amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Balkan Türkleri, Dernek, Göç, Hemşehri*

Makalenin türü: Araştırma

Geliş tarihi: 17.01.2023 / **Kabul Tarihi:** 20.01.2023 / **Yayın Tarihi:** 24.02.2023

Activities of the Balkan Turks Associations in Turkey: The Case of the Tekirdag Balkan Turks Culture and Solidarity Association

ABSTRACT: The Republic of Turkey received a lot of immigration from the Balkans before and after its establishment. The Balkan Turks who immigrated to Turkey faltered in the face of a cultural structure they had been in but did not know and did not know before, and had difficulty in adapting.

1 Yüksek Lisans Öğrencisi; Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Araştırmaları Bölümü, Yüksek Lisans batuhanayberkbalkir@gmail.com

Kaynak gösterimi için:

AYBERK BALKIR B.s (2023). Türkiye’de Balkan Türkleri Dernekleri’nin Faaliyetleri: Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Örneği; Artikel International Journal of Social Sciences -AIJOSS 1, s.1 c. 1 **ISSN: 2980-1028**

As a result, they became a member of the Balkan Turks Associations, which is a fellow countryman association. Thus, they came together with their fellow countrymen and ensured unity and solidarity. However, they did not feel excluded in the society and did not feel alienated from the society.

This study was carried out in order to examine whether the Tekirdağ Balkan Turks Culture and Solidarity Association, which is a fellow countryman's association, can fulfill its purpose of establishment.

Key words: *Balkan Turks, Association, Migration, Citizen*

Type of article: Research

Received: 01.02.2023 / **Accepted:** 19.02.2023 / **Published:** 24.02.2023

1.GİRİŞ

Bu çalışma, Balkanlardan Türkiye'ye göç etmiş olan göçmenlerin göç etmiş oldukları yıllarda hemşehrilik temelinde maddi ve manevi yardımlaşma amacıyla kurmuş oldukları Balkan derneklerinden biri olan Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ni ve üyelerini inceleyip kurulmuş olan bu derneğin gerçek anlamda kuruluş amacını ve üstlenmiş olduğu rolü irdelemek amacıyla yapılmıştır.

2. GÖÇ VE HEMŞEHRİ DERNEKLERİ

Göç; insanların sosyal, ekonomik, siyasi veya doğal nedenlerden dolayı coğrafi olarak yer değiştirmesidir (Adıgüzel, 2019, s. 3). Coğrafi olarak yer değiştiren yani göç eden bireylerin mekân bağı zedelenmektedir. Göç ederek mekânsal bir değişime uğrayan bireylerin aynı zamanda anlam ve değer dünyasında da değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır (Ekici & Tuncel, 2015, s. 10).

Göç kavramı, “iç göç” ve “dış göç veya uluslararası göç” olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. İç göç, göç eden bireylerin yaşamış oldukları ülke sınırları dâhilinde mekânsal olarak yer değiştirmesidir. Dış göç ise, göç eden bireylerin yaşadıkları ülke sınırlarının dışına çıkarak, farklı ülke sınırları içerisine gitme ve orada yaşama durumudur.

Türkiye’de iç göçler 1950’li yıllar itibarıyla, sanayileşmenin artmasıyla kırdan kente doğru yoğun bir biçimde artmış, etkisini özellikle sosyal ve kültürel alanlarda göstermiştir (Sağlam, 2006, s. 1). Kırdan şehir kültürüne geçen bireyler bocalamış, adapte olmakta zorluklar yaşamışlardır.

Türkiye’de göç hareketliliği yalnızca iç göçler ile sınırlı kalmamış, özellikle Balkanlar özelinde birçok dış göç gerçekleşmiştir. Balkan coğrafyasından Türkiye’ye yıllar boyunca yapılmış olan göç hareketliliği incelendiğinde, özellikle bu göç hareketliliği başta Bulgaristan olmak üzere, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya gibi birçok Balkan ülkesinden gerçekleşmiştir.

Gerek iç göçler gerekse dış göçler sonucu, göç eden bireyler göç etmiş olduğu mekânların kültürel yapısı karşısında kendilerini birer yabancı olarak hissetmişlerdir. Bu yabancılık sonucu göçmenler, bir aidiyet ve dayanışma arayışına girmişler, bu arayış sonucu sosyal bir ağ olan “hemşehri” kavramı meydana gelmiştir.

Sosyal ağ, en genel ifade ile kişinin tüm ilişkilerinin toplamından oluşan arkadaşlık, aile, iş, okul

ilişkileri gibi olan sosyal ilişkilerdir. Sosyal bir ağ olan hemşehrilik kavramı ise kelime anlamıyla aynı köy, ilçe, il veya bölgeden olanları kapsamakta olup aynı zamanda aynı dine, etnik kökene sahip olmakta hemşehriliğin bir göstergesidir. (Aktaş, Aka, & Demir, 2006). Hemşehri olan bireylerin bir araya gelmesi ve kanunen hukuki şartları yerine getirmesi sonucu hemşehri dernekleri kurulmaya başlanmıştır. Ortak mekân anlayışına dayalı olan hemşehrilikte, doğdukları yerlerden farklı bir mekânda yaşayan bireyler arasında maddi ve manevi güçlü bir dayanışma ilişkisi mevcuttur. Bireyler hemşehri dernekleriyle bu dayanışma ilişkisini kuvvetlendirmiş, kendilerini öteki olmaktan kurtaran bir sığınak kurmuşlardır. Kurulmuş olan bu dernekler, “onlar’dan” sıyrılan göçmenler için “biz” olgusunu yaratmıştır. Bauman’ın da aktardığı gibi: “kişinin kendi grubunun renkleri huzur verici ve iç açıcıcıdır” (Bauman, 2010).

Hemşehriler, hemşehrilik bilinci ve hemşehri derneklerinin yasal statüsü Türk Hukuk Mevzuatında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 13. ve 76. Maddelerinde bilgi yer almıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 13. Maddesi “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur” ifadesi yer almaktadır. Kent Konseylerine yer verilen Kanunun 76. Maddesinde ise “Kent Konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır”. Bu maddeden de anlaşılabileceği üzere Belediye Kanunları, hemşehrilik bilincinin gelişmesini desteklemektedir.

3. TÜRKİYE’YE BALKAN GÖÇÜ VE BALKAN TÜRKLERİ DERNEKLERİ

Türkiye, Osmanlı Devleti’nin Balkan topraklarında otoritesini kaybetmesi sonucu birçok göç almıştır. Kaybedilen topraklarda yaşayan Türk ve Müslüman halk ise, yabancı devletlerin otoritesi altında zorlu şartlarda yaşamıştır. Balkan topraklarında yaşayan Türkler ve Müslümanlar, otoriter devletler tarafından asimilasyon politikalarıyla göçe zorlanmış, böylece başta Bulgaristan olmak üzere birçok Balkan ülkesinden Türkiye’ye zorunlu göçler başlamıştır. Balkanlardan Türkiye’ye olan göç hareketi ilk başta 93 harbi olarak da bilinen 1878’de gerçekleşen Osmanlı-Rusya savaşı ile başlamış, devamında ise 1912-1913 yıllarında yaşanan Balkan Savaşları ile etkisini göstermiş ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla devam etmiştir. Balkan savaşları ile adeta Balkanların coğrafi haritası yeniden çizilmiş, buna bağlı olarak ise Balkan demografisinde büyük değişiklikler yaşanmıştır (Yıldırım, 2012).

3.1. Türklerin Balkan Topraklarıyla Tanışması

Balkan Yarımadası, Türk tarihinde önemli bir yere sahiptir. Balkan kelimesinin etimolojisine bakıldığında, kelimenin sıradağ, dağ gibi anlamlara gelen Türkçe bir sözlük olduğu karşımıza çıkmaktadır. Balkan toprakları, 6. Yüzyıl itibarıyla, Türk kavimlerine ev sahipliği yapmıştır. Doğudan, Asya içinden, Kuzey Karadeniz’den gelen göçebe Türk Kavimleri, Balkan topraklarında Dac, Trak ve Slav ırkından olan yerli halk ile karışmış ve ortadan kaybolmuş ya da askeri egemen

sınıf olarak Kuzey-Doğu Balkanlar'da güçlü devletler kurmuşlardır (İnalcık, 1993).

Anadolu Türklerinin, Anadolu'dan Balkan topraklarına gelmeleri ve yerleşmeleri 1260 yıllarına kadar inmektedir (İnalcık, 1993). Karadeniz'in Kuzey'inden gelen Türk kavimleri, zamanla Hristiyanlığı kabul etmiş ve toprakların yerli Slavları ile karışmışlardır. Ancak Anadolu'dan gelen Müslüman Türkler, kendi din ve kültürel yapılarını korumuşlardır. Balkanlara olan ilk Türk yerleşimi, 1261'de Moğollardan kaçıp, Bizans'a sığınmış olan Selçuk Sultanı İzzeddin Keykavus ile gerçekleşmiştir. (İnalcık, 1993). Moğol ordularından kaçan Türkmen Obası, Sarı Saltuk Baba ile İzzeddin Keykavus'un yanına gelmiş ve Bizans imparatoru tarafından 1263'te Kuzey Dobruca'ya yerleştirilmiştir. Bu Türkmen grubu burada, Baba Saltuk kasabası ile başka kasabalar kurmuşlar ve 1332 yılında buradan geçen İbn Battuta, Baba kasabasını "Türklerin oturduğu bir şehir" olarak anmaktadır" (İnalcık, 1993).

1222 yıllarında Moğollar Orta Asya'da Özbekistan ve Türkmenistan'ı işgal etmiştir. O yıllarda, Anadolu'da ise Büyük Selçuklu Devleti bulunmaktaydı. İlerleyen yıllarda, Moğollar 1242'de Anadolu'ya ulaşmış ve Büyük Selçuklu Devletini Savaşta mağlup edip, güçsüz bir hale getirmiştir. Selçuklu Devleti'nin zayıflaması sonucunda Anadolu'daki Türkler başta Karamanoğlu daha sonraki yıllarda ise Osmanlı Beyliği olmak üzere birkaç beyliğe ayrılmışlardır.

1300'lü yıllara gelindiğinde, Selçuklu Devleti tamamen çökmüştür. Selçuklu Devleti'nin çökme yılları içerisinde, Osmanlı Beyliği kurulmuştur. Osmanlı Beyliği, Batı'da Bizans İmparatorluğuna ait olan Bilecik ve Bursa'yı almış, daha sonra ise tekrardan Anadolu topraklarına geri dönüp Karamanoğlu Beyliği dışındaki diğer beylikleri mağlup ederek kendi topraklarına katmıştır. Osmanlılar, Karamanoğlu Beyliği ile yaklaşık olarak 100 yıl boyunca savaşmış da olsa, kendi topraklarına katamamıştır.

1374 yılında Osmanlı Beyliği, Balkan topraklarına ulaşmış hatta kısa sürede Makedonya ve Bulgaristan'a doğru egemenliklerini genişletmişlerdir. 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesiyle Osmanlı, bir hayli güçlenmiştir. İstanbul'u fetheden Sultan Mehmet, Anadolu'da bulunan Karamanoğlu Beyliği ile 1466 yılında savaşıp mağlup etmiş, beyliğin başına ise oğlu Cem Sultanı geçirmiştir.

Osmanlı, Balkan topraklarında ilerlerken kazanmış olduğu bölgelere bazı Türk topluluklarını yerleştirmiş, bunu yaparken bir Türkleştirme ve İslamlaştırma stratejisi olan düzenli, sistemli bir iskân politikasıyla gerçekleştirmiştir (Ercan, 1990). Karamanoğlu Beyliği de bu iskân politikasının içerisinde yer almıştır. Osmanlı, beyliğin halkını Balkanlara göç ettirmiş ve yerleştirmiştir. İskân ettikleri bölge ise günümüz Makedonya, Bulgaristan ve Yunanistan topraklarıdır. Balkan Türklerinin çoğunluğunun Karamanoğlu Beyliği Yörük Türkleri olduğu bilinmektedir.

3.2. Bulgaristan'dan Türkiye'ye Kitleli Göçler

Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılmış olan göç hareketleri incelendiğinde, Türklerin Bulgaristan'dan Türkiye'ye ilk göçü 1877-1878 yılları arasında gerçekleşmiştir. 93 Harbi olarak da bilinen Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878) çerçevesinde, Rus orduları ve onlara katılan Bulgar askerleri Güney'e ilerlemesiyle, bölgede yaşayan Türkler ve Müslümanlar, İstanbul yönünde göçlere başlamışlardır (Çavuşoğlu, 2007). Osmanlı Devleti savaşı kaybetmesi sebebiyle, önce Ayastefanos

anlaşmasıyla daha sonra ise Berlin anlaşmasıyla Bulgaristan topraklarındaki hâkimiyetini çoğunlukla kaybetmiştir. Hâkimiyetin kaybedilmesi sonucunda ise 1878 ile 1912 yılları arasında yaklaşık olarak tahmin edilen 350 bin kişi, savaş ve çeşitli baskılar sebebiyle göç etmek zorunda kalmışlardır (Altunsoy & Tekin, 2019).

Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçlere bakıldığında 1923 ile 1978 yılları arasında gerçekleşen göç hareketliliği, Türkiye ile Bulgaristan arasında yapılmış olan ikili anlaşmalar çerçevesinde gerçekleşmiştir. “Bu dönemde Türkiye'ye Bulgaristan'dan göç edenlerin sayısı yaklaşık olarak 489 bin kişidir. Cumhuriyetin ilk yıllarına tekabül eden 1923 ile 1949 arası dönemde, yaklaşık 220 bin göçmen Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelmiştir” (Altunsoy & Tekin, 2019, s. 123). 1920'li yıllarda Bulgaristan ile Türkiye arasında bazı siyasi anlaşmazlıklar gerçekleşmiştir. Bu anlaşmazlıklar ile birlikte, Bulgaristan'da var olan bazı ırkçı örgütler, Türklere karşı baskı uygulamaya başlamış, onların Müslümanlaşmış Bulgarlar olduğuna dair söylemlerde bulunmuşlardır. Bu tür baskılar devamsız kalmamış ve 1923 ile 1949 yılları arasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye toplamda 220 bin Türk göç etmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla birlikte, Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılmış ilk göç hareketi 1923 ile 1949 yılları arasında gerçekleşmiştir

20. yüzyıl ortalarına doğru, Bulgaristan'da iktidara geçen ve aynı zamanda Bulgar Komünist Partisinden olan Başbakan Dimitrov, Bulgaristan'da bir homojen ulus yaratma fikrine sahipti (Altunsoy & Tekin, 2019). Slavlardan meydana gelen bir devlet yaratmak isteyen Dimitrov'un önündeki engel ise Bulgaristan'da var olan azınlıklardır. Bu azınlıklar başlıca Türkler, Pomaklar ve diğer Müslümanlardı. Bu sebeple komünist rejim, Türklere birtakım baskılarda bulunmaya başlamıştır; Türklerden ağır vergiler alınıyor, mallarına el koyuluyor, Türk çocukları uzun süreli ağır işlerde çalıştırılıyordu. Bulgar Hükümetinin bu baskıları sonucunda, 1950-1951 yılları arasında 154.198 Türk, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir.

Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılmış olan bir diğer göç hareketi de, 1969-1978 yılları arasında yapılan Yakın Akriba Göçüdür. 1950'li yıllarda yaklaşık 150 bin civarı Türk, Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelmiştir. Ancak bu yapılmış olan göç hareketliliği bazı zamanlarda duraksamış, bu sebep ile bazı göçmen aileler birbirlerinden ayrı düşmüşler ve bazıları Bulgaristan'da kalırken bazıları ise Türkiye'de kalmıştır. Bulgaristan Devleti, 1951 yılında Bulgaristan'da bir göç yasağı koymuştur. Yasağın uygulandığı yıllarda, Türk okulları Bulgarlaştırılmış, Türkçe eğitimin yasaklanması gibi bazı asimilasyon eylemleri gerçekleşmiştir. Bulgaristan Devleti koymuş olduğu göç yasağı ile Türk nüfusunu ya da Türk işçi gücünü elinde tutmak istiyordu. Ancak 1965 yılında Bulgaristan'da yapılmış olan bir nüfus sayımına göre, yaklaşık olarak 8 milyon civarı olan Bulgaristan nüfusunun 780 bini Türklerden oluşmaktaydı ve bu durum Türklerin, Bulgaristan nüfusunun yaklaşık olarak %10'unu oluşturması demektir (Altunsoy & Tekin, 2019). Tek tip bir nüfus politikası benimseyen Bulgaristan Hükümeti için bu durum, Türklerin göç etmesiyle çözüme kavuşacaktı. Bu sebeple de 22 Mart 1968 yılında Ankara'da “Yakın Akriba Göç” anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre, 1952 yılına kadar Türkiye'ye göç etmiş olan göçmenlerin yakın akrabalarının Türkiye'ye göç etmesine müsaade edilecekti. Anlaşma bağlamında ilk göç kafilesi, 8 Ekim 1969'da Edirne'ye gelmiştir. Edirne, göçmen halkını hoş karşılamış ve göçmenleri bando takımları eşliğinde, “Yaslı gittim şen geldim” gibi vatani şarkılarla ağırlamıştır (İnaç & Yazıcı, 2018). Yapılan ikili anlaşma sonucunda, Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göç akımında 1969-1978 yılları arasında toplam 114.356 kişi Türkiye'ye gelmiştir (Altunsoy & Tekin, 2019).

Todor Jivkov yönetiminde olan sosyalist Bulgaristan rejimi, 1984 yılında, homojen bir Bulgar milleti yaratmak amacıyla, Bulgaristan'daki Türk azınlıklarına çeşitli asimilasyon politikaları uygulamıştır. “Türkçe konuşmanın ve dini vecibelerin yerine getirilmesinin yasaklanması, bunları ihlal edenlerin sürgün edilmesi ve hatta öldürülmesi boyutuna ulaştırmıştır” (Gündüz, 2013). Bulgar rejimi, Türklerin isimlerini Bulgar isimleriyle değiştirmeye çalışmış, Türkçe konuşmayı yasaklamış, Türk geleneklerine uygun şekilde eğitim veren kurumları kapatmıştır. Bunların yanı sıra dini konularda ise bazı camiler kapatılmış, Türklerin özel alanı olan evlerine girilip dini kitapları toplatılmıştır. Sünnet olmanın dahi yasak olduğu Bulgaristan'da Türk azınlık adeta cehennemi yaşamıştır. Bu konuyla ilgili görüşülmüş olan bir katılımcının aktarımı ise: «Bulgaristan'da sünnet yasaklandı, gece vakitleri doktorlara gidilir, gizli gizli çocuklar sünnet edilirdi, şalvar giyenlere ceza kesilirdi» şeklindedir. Türklere yapılan bu korkunç asimilasyona karşı çıkanlar ise Belene'de kurulmuş bir kamp olan, Belene toplama kampına gönderiliyordu. Bu kampta ise Türklere çeşitli işkenceler yapıldığına dair bilgiler mevcuttur.

Türkleri zorla Bulgaristan'da tutamayacağını anlayan Jirkov, Mayıs 1989 yılında ülke dışına yapılacak göçleri serbestleştirmiştir. Bu doğrultuda Türkleri gruplar halinde sınır dışı eden Jirkov rejimi, 29 Mayıs 1989 yılında basına şu açıklamayı yapmıştır: “Türkiye, Bulgaristan'dan göç etmek isteyen Türklere kapılarını açsın”. Bu açıklamaya karşı Turgut Özal hemen: “Bizim kapılarımız herkese açık” şeklinde cevap vermiştir (Gündüz, 2013). Bu cevabın üzerine, kitleler halinde sınır dışı edilen Türkler, hedef olarak Türkiye'ye yönlendirilmiştir. 1989 yaz ayları civarında yaklaşık 300 bin Türk, Türkiye'ye göç etmiştir. 1989-1994 yılları arasında gelenlerin toplamı ise 440 binden fazladır (Altunsoy & Tekin, 2019). Türkiye Cumhuriyeti, özellikle 1989 göçüyle gelen göçmenlere yardımlarını esirgememiş, göçmenler için özel konutlar yaptırmış, göçmenlere maddi ve manevi yardımda bulunmuş ve o dönem içerisinde gelen göçmenler “Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneklerini” kurmuşlardır.

Kısacası Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılmış olan göç hareketleri, cumhuriyet öncesi ve sonrası şeklinde olup, cumhuriyet sonrası ise özellikle belli tarihlerde kitlesel göçler şeklinde gerçekleşmiştir. Gerçekleşen göçler sonucunda 1878-1994 tarihleri arasında yaklaşık olarak 1 milyon 240 bin civarında Türk, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir. Türkiye'ye göç etmiş olan Bulgaristan göçmenlerinin %71'ini, 884 bin kişi ile Cumhuriyet döneminde 4 aşamada Türkiye'ye gelen Bulgaristan göçmenleri oluşturmaktadır.

3.3. Türkiye ile Yunanistan Arasında Nüfus Mübadelesi ve Diğer Göçler

Türkiye Cumhuriyeti, Bulgaristan dışında Yunanistan'dan da bir hayli göç almıştır. Ancak Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleşmiş olan bu göç durumu, tek taraflı olmayıp, karşılıklı bir anlaşma sonucunda yaşanmıştır.

Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğramasıyla birlikte, Anadolu toprakları itilaf devletleri tarafından tehdit altında kalmıştır. Özellikle Yunanistan'ın Anadolu'yu işgali ve bu işgalin 1922 yılında Büyük Taarruz ile Yunanistan'ın bozguna uğratılmasıyla son bulmuştur. “Büyük Taarruz sonucu yaklaşık 1.000.000 Rum Yunanistan'a göç etmiş, kalanların durumu ise Lozan Konferansı sırasında Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan bir sözleşme ile çözümlenmiştir” (Bozdağlıoğlu, 2014). Bu kadar fazla Rum'un Yunanistan'a göç etmesi, Yunanistan tarafında

nüfus problemi yaratmıştır. Rumların yaratmış olduğu nüfus yığılması sonucunda, Yunanistan'daki Türklere yapılan baskılar da aynı orantıda artmıştır. Yunanistan devleti, mübadele aracılığıyla Türkiye'den gelen Rumlara, Yunanistan'daki Türkleri Türkiye'ye göndererek yer açmak istiyordu. Türkiye için de, Yunanistan'da azınlık durumunda olan Müslüman Türklerin anavatanına gelmesi, mübadelenin uygulanmasını kolaylaştırıyordu. Bu doğrultuda mübadele konusu, önce Millet Cemiyeti'nin daha sonra ise Lozan barış konferansının gündemine geldi ve görüşmeler başladı. "Görüşmelerin başladığı İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon'un yaptığı açıklamalarda, 1914'te Anadolu'da yaşayan 1.600.000 Rum'dan 300.000'inin 1. Dünya Savaşı esnasında ölmüş ve ülkeyi terk etmiş olduğunu, ölüm ve göç nedeniyle eksilenlere 1919-1922 yılları arasında 200.000, 1922 Eylül ve Ekim aylarında da 500.000-600.000, İstanbul'da 320.000, Doğu Trakya'da 320.000 Rum'un bulunduğunu, 120.000 Rum'un da Anadolu'nun iç kesimlerine sürüldüğünü, ayrıca Batı Trakya'da 480.000 Müslümanın yaşadığını belirtiyordu" (Ağanoğlu, 2001).

Milletler Cemiyeti, 14 Kasım 1914'te, Lozan Barış Konferansına bir hafta kala, Türkiye ve Yunanistan arasındaki nüfus değişim planı ile ilgili Norveçli Fritjof Nansen'i görevlendirdi. Nansen'in görevi, yapılacak olan bu mübadele ile ilgili araştırma yapmak, iki ülkenin nüfus durumunu ve azınlıkları derinlemesine incelemektir. Nansen'in süreç ile ilgili hazırlamış olduğu raporda ilk çözüm önerisi, Türkiye'deki Ortodokslar (İstanbul'da yaşayan Rumlar hariç) ile Yunanistan'daki Müslümanların kendi istekleri doğrultusunda değiş tokuş yapılmasıdır. Ancak Türkiye Nansen'in sunmuş olduğu bu teklifi kabul etmemiş, İstanbul'da yaşayan Rumların mübadelen hariç tutulmaması gerektiğini, aksine Batı Trakya'da yaşayan Müslümanların azınlık olmayıp çoğunluk olduğunu bu sebeple de anlaşmadan muaf tutulması gerektiğini belirtmiştir (Bozdağlıoğlu, 2014).

Türkiye ve Yunanistan arasındaki mübadele konusu, Lozan Barış Konferansı'nın 1 Aralık 1922 tarihli oturumunda ele alınmıştır. Nansen, son görüşmeler sonucunda mübadele ile ilgili iki ülkeyi de büyük ölçüde etkileyen hususlara değinmiştir. Bu hususlara göre Nansen, iki ülkenin de ekonomik açıdan kötü durumda olduğunu, bu sebeple gerçekleşecek olan mübadelenin her iki ülke ve göçmenler için en mantıklı çözüm olacağını iddia etmiştir. Dahası Türkiye için mübadele, giden Rumlardan kalan araziler için gerekli işgücünü sağlarken, Yunanistan içinse daha önceden gelen 1 milyonluk Rum'un barınma sorununu ve tarımda gerekli iş gücü sorununu karşılayacaktı. Nansen'in bu raporu sonucunda mübadele konusu, İsmet paşa ve Venizelos'un da onayı ile bir alt komisyona gönderildi. Alt komisyonda gerçekleşen görüşmeler sonucunda, 10 Ocak 1923 tarihinde mübadele meselesi ile ilgili birçok detay görüşülmüş ve sorunlar çoğunlukta halledilmişti. Sonuç olarak Batı Trakya'daki Türkler ile İstanbul'daki Rumlar, mübadelenin dışında tutulacaktı. Neticede 30 Ocak 1923 tarihli sözleşme ve ek protokollerle mübadele anlaşması imzalanmış ve yasal yönden yürürlüğe girmişti (Ağanoğlu, 2001).

Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesi, uzun bir süreçte gerçekleşmiştir. Ancak sonuç olarak iki ülke aralarında anlaşmaya varmış ve karşılıklı olarak kitlesel göçler yaşanmıştır. Yunanistan'dan Türkiye'ye mübadele sonucu yaklaşık olarak 500.000 göçmen gelmiştir. Göçmen sevkıyatları 1925 yılına kadar sürmüştür. (Ağanoğlu, 2001).

Yunanistan'dan Türkiye'ye doğru gerçekleşen göçler sadece Nüfus Mübadelesi ile sınırlı kalmamaktadır. Mübadele sonrasında Batı Trakya'da yaşayan Türklere, Yunan Devleti tarafından birçok konuda baskı yapılmış, asimilasyon politikaları uygulanmıştır. Yunan devletinin benimsemiş olduğu Türk düşmanlığı sebebiyle, Batı Trakya Türklerine insanlık dışı muameleler gerçekleşmiş,

bunun sonucunda da Türkler zorla göç ettirilmiştir. “1934-1960 yılları arasında Yunanistan’dan gelen göçmen sayısı 23.788’dir” (Ağanoğlu, 2001). Bu tarihlerden sonra ise Yunan Devletinin uyguladığı çeşitli baskılar sebebiyle, Türkiye’ye iltica eden Türkler veya Türkiye’de ikamet ediyorlarken, Yunan yönetimi tarafından Türk oldukları için vatandaşlıktan çıkarılanlar, Türkiye’de Haymatlos (Vatansız) olarak bulunmuşlardır. 1960-1980 yılları arasında, Türkiye’ye iltica etmiş olan Batı Trakya Türklerinin sayısının yaklaşık olarak 20 bin olduğu tahmin ediliyordu. Haymatlos olarak Türkiye’de yaşayan 8 bin Batı Trakya Türk’ü, 12 Mart 1980 Askeri Yönetimi ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaya kazanmıştır (Ağanoğlu, 2001).

3.4. Yugoslavya’dan Türkiye’ye Göç Hareketi

Balkan topraklarında Yugoslavya’dan da, Türkiye’ye göçler yaşanmıştır. 1923-1933 yılları arasında toplamda 108.179 kişi serbest göçmen olarak Türkiye’ye gelmiş, 1934-1940 yılları arasında ise 5894 kişi iskân edilerek gelmiştir ve 1934-1949 yılları arasında 3139 kişi serbest göçmen olarak gelmiştir (Ağanoğlu, 2001).

2. Dünya Savaşından sonra kurulmuş olan Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti, komünist bir yapıya sahipti. Başkan Tito’nun rejimi, ülkeden göçleri yasaklamıştır. Bunun sebebi ise göç edenlerin, ülkenin rejiminin başarısız olarak görüneceği imajını vermesi ve rejimin iç durumu hakkında göçmenlerin bilgi verebilecek olmasıydı (Ağanoğlu, 2001). Ancak göç etmek isteyenlerin de göç etmek için bazı maddi ve manevi sebepleri bulunmaktadır. Yugoslavya, 100 dekardan daha fazla toprağa sahip olanların topraklarına el koymaktaydı, Türklerden yüksek oranlarda vergiler almaktaydı. Maddi sorunlar yanı sıra manevi açıdan rejim, Türk kadınlarının örtülerine müdahale etmekte olup, Türkleri Slav ırkı ile melez hale getirmek istiyordu. Bunun içinde Türkleri Slav köylerine iskân edip, Slavlar ile zorunlu evlilikler yaptırılıyordu. Ayrıca Türklerin dini tatillerine saygı duyulmuyor, camilerde namaz kılınmasına izin verilmiyor ve dini mekânlar kapatılıyordu.

Üsküp’te 1944 yılında, Türklük ve Türkiye aşkı üzerine kültürel anlamda bir faaliyet göstermek adına kurulmuş olan Yücel Teşkilatı, Üsküp’teki seçkin ve nitelikli gençler tarafından kurulmuştur. Rejim, teşkilatın eylemleri sebebiyle, teşkilatın birçok üyesini idam etmiş, hapis ve sürgün cezasına çarptırmıştır. Yaşanan bu olaylar bölgede yaşayan Türklerin moralini bozmuş, rejimin Türklere karşı uyguladığı psikolojik şiddet başarılı olmuştur. Cezalarının bedellerini ödeyen teşkilat üyeleri, hapisten çıkmalarından sonraki süreçte, ellerindeki tüm malı ve mülkü satarak, Türkiye’ye göç yollarına düşmüşler.

“Yugoslavya 1953’te imzalanan Balkan Paketi Anlaşması’ndan sonra Türkiye’ye resmen göçe izin vermiş, bunun sonucunda 1950-1958 yılları arasında Türkiye’ye Yugoslavya’dan tam 104.372 göçmen gelmiştir” (Tekin, 2018). 1950-1958 yılları arasında gelen 104.372 göçmenin Türkiye’nin Ege, Marmara ve Trakya bölgelerine, bunlardan 56.624’ünün ise İstanbul’a yerleştiklerini görmekteyiz (Ağanoğlu, 2001).

Türk düşmanlığıyla bilinen eski Yugoslavya İçişleri Bakanı Aleksandar Ranković’in, 1966 yıllarında Türk ve Müslümanlara karşı yapmış olduğu otoriter baskılar ve kötü muameleler sonucunda, birçok Türk, Boşnak ve Arnavut; Sancak, Kosova ve Makedonya bölgelerinden Türkiye’ye göç etmiştir (Ağanoğlu, 2001). “Tito’nun Türkiye’yi 1953’te ziyareti sırasında imzalanan “Serbest Göç Anlaşması” çerçevesinde, etnik veya kültürel olarak Türk olan veya Türklüğü benimseyen,

Türkiye’de kendisine destek olabilecek akraba veya tanıdıklara sahip olabilecek kişilere “serbest göçmen” vizesi verilmiş ve 1967 yılına dek 175 bin 392 kişi, 45 bin 338 aile Makedonya’dan Türkiye’ye göç etmiştir” (Tekin, 2018). Türkiye Köy İşleri Bakanlığı’nın 7-13 Ekim 1968 tarihinde Avrupa Konseyi İskân Fonu İdare Meclisi ve İdare komitesi toplantısında vermiş olduğu veriye göre bunların yaklaşık 110 bini 1954-1958 yılları arasındaki beş sene içerisinde gelmiştir (Ağanoğlu, 2001).

Türkiye Cumhuriyeti, 1950-1967 yılları arasında Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Türkistan gibi ülkelerden toplamda 176 bin civarı göç almıştır. Ancak tek başına Yugoslavya’dan ise 175 bin civarı göç almıştır. 17 yıllık süreçte sadece Yugoslavya’dan alınan bu kadar fazla göçün kamuoyunda yer bulmaması, Yugoslavya’dan Sessiz Türk Göçü olarak adlandırılmıştır (Ağanoğlu, 2001).

1953 yılında yapılmış olan Serbest Göç Anlaşmasıyla, Makedonya’dan Türkiye’ye kitlesel göçler hızlanmış, Yugoslavya’dan Türkiye’ye cumhuriyet döneminde 77.431 aileye mensup toplam 305.158 kişi göç etmiş, bu ailelerden 1950 yıllarına kadar gelenlerden 14.494 kişi devlet tarafından iskân edilmiştir (Tekin, 2018).

Yugoslavya’dan Türkiye’ye yapılmış olan göçlere genel olarak baktığımızda, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yılları itibariyle 108.179 kişinin göç etmesiyle başlayan kitlesel göçler, 1946’da Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti’nin kurulması ve Tito Rejiminin göçü yasaklamasıyla son bulmuştur. Ancak daha sonrasında 1953 yılında imzalanan Balkan Paketi Anlaşması sonucu Yugoslavya, Türkiye’ye göçe izin vermiş aynı zamanda serbest göç anlaşması çerçevesinde 1950-1967 yıllarında 175 bin civarı göçmen, Türkiye’ye gelmiştir. Özet olarak Yugoslavya’dan Türkiye’ye toplamda 305.158 kişi göç etmiştir.

3.5. Romanya’dan Türkiye’ye Göç Hareketi

Cumhuriyet’in kurulma dönemiyle birlikte Romanya’dan Türkiye’ye çok fazla göç yaşanmıştır. Romanya’dan Türkiye’ye gerçekleşen ilk ve en yoğun göç hareketi 1923-1938 yılları arasında 75.771 iskânlı ve 38.000’i serbest göçmen ile toplamda 113.710 kişinin göçüyle gerçekleşmiş, daha sonra ise 1939-1960 yıllarında 3.576 iskânlı, 4.055 serbest göçmen ile toplamda 7.631 kişinin Türkiye’ye gelmesiyle göçler kısmen azalarak devam etmiştir (Ağanoğlu, 2001).

Romanya’nın 1924 tarihinde istimlak kanunu (bireylere ait olan taşınmazın devlete verilmesi) ile birlikte Türkler, Romanya’da yaşam koşullarının zorlaştığını fark etmişlerdir. Bu sebeple Türkler, ellerindeki malları satıp pasaport temin etmeye ve Türkiye’ye göç başvurusunda bulunmaya başlamışlardır. Türkiye, göç başvurularını reddetmemiş ancak göç edecekleri, ülkenin mali durumunun iyi olmamasından kaynaklı, herhangi bir yardımda bulunamayacağını bu sebeple serbest göçmenlik statüsünü kabul edenlere göç izni vermiştir (Duman, 2008). Türkiye’ye serbest göç statüsüyle gelmiş olan göçmenler, 1928 yılı itibariyle, Romanya devletinden kaynaklanan bazı problemler ile karşı karşıya kalmışlardır. Romanya Devleti, Türklerin göçüyle birlikte ülkelerindeki zenginlerin azaldığını fark etti ve göçleri engellemek adına Türklerin pasaport almasıyla ilgili bazı engelleme girişimlerinde bulundu. Böylece 1928 yıllarında serbest göç hareketliliğinde bir duraksama yaşanmıştır. Bazı Türk elçileri yaşanan sorunlar ile ilgili Türkiye’ye çözüm önerileri iletilmiş ancak Türkiye Cumhuriyeti’nin çözüm önerilerini uygulayıp uygulamadığı bilinmemektedir. Sonuç olarak, 1928 yılından sonra oranı düşük de olsa Türkiye’ye doğru göçler devam etmiştir.

1923-1933 yılları arasında, serbest ve iskânlı göç statüsünde Romanya'dan Türkiye'ye toplamda 33.852 kişi göç etmiştir (Duman, 2008).

Bükreş Büyükelçiliği görevlisi elçi Hamdullah Suphi Tanrıöver, Romanya Hükümeti ile 4 Eylül 1936'da Dobruca'da yaşayan Türk halkının, Türkiye'ye göçmesini düzenleyen anlaşmayı imzalamıştır. Anlaşmaya göre Dobruca'nın dört sancağında yaşamakta olan Türkler, beş yıl içerisinde Türkiye'ye göçmüş olacaktı ancak anlaşmanın 3. yılındayken 1939'da 2. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla, göç süreci aksamış ve anlaşma tamamen uygulanamamıştır. 1935-1940 yıllarında Dobruca'nın dört sancağından, Türkiye'ye göçen toplam Türk sayısı 65.570'dir (Ağanoğlu, 2001). 2. Dünya Savaşı'yla birlikte Romanya'dan Türkiye'ye 1966 yılına kadar yapılan göçler oldukça azdır.

Türkiye Cumhuriyeti eski Sağlık Bakanı Refik Saydam'ın açıklamalarından öğrenilen bilgiye göre, 1935 yılında Romanya'dan Türkiye'ye 28.557 göçmen gelmiş ve Trakya'ya iskân edilmiş, 1936 yılında ise Türkiye'ye 20.114 kişi Romanya'dan göç etmişti (Ağanoğlu, 2001). 1937'de Türkiye'ye 15.000 göçmen Romanya'dan gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Romanya göçmenlerini Türkiye'nin genelinde 15'ten fazla ile dağıtmış ve bu göçmenler için Trakya'da 4118, Kocaeli'nde 808, diğer iller de ise 418 konut inşa etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, Barınma yardımları yanı sıra göçmenlere çiftçilik yapmaları için öküz ve saban temin etmiş, ekmeleri için tahıl ve tohum vermiştir. Son olarak 1991 yıllarından sonra Romanya'dan 15.000 Türk'ün turist vizesiyle Türkiye'ye gelip yerleştikleri tahmin edilmektedir (Ağanoğlu, 2001).

Genel çerçevede Romanya'dan Türkiye'ye yapılan göçlere bakıldığında, Cumhuriyet'in ilk 10 yılında 33.852 kişi ile gerçekleşen göç hareketi, 2. Dünya Savaşı'na doğru, gerek Romanya Devleti'nin çıkardığı pasaport engeli sebebiyle gerekse Dünya savaşı sebebiyle yavaşlamıştır. Türkiye elçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver'in, Romanya hükümeti ile 1936'da gerçekleştirdiği Türk halkının Türkiye'ye Göçmesini Düzenleyen Anlaşma ile, Dobruca'nın 4 sancağından 1935-1940 yılları arasında 64.570 Türk göçmüştür. 1939-1960 yıllarında ise 3.576 iskânlı, 4.055 serbest göçmen ile toplamda 7.631 Göçmen Türkiye'ye gelmiştir. Netice itibarıyla Romanya'dan Türkiye'ye 1923 ile 1960 yılları arasında yaklaşık olarak 120 bin civarı göçmen gelmiştir.

Görüldüğü üzere Balkan coğrafyasından Türkiye'ye çok fazla kitlesel göçler olmuştur. Bu göçlerden bazıları bilinçli, bile isteye gerçekleşmişken bazı göçler ise zorla, baskıyla oluşan göçlerden meydana gelmiştir.

Göç eden kişiler, göç etmiş olduğu topraklarda sahip olmuş olduğu kültürel yapıyı içlerinde taşıyıp göç ettiği ülke olan Türkiye'ye getirmiştir. Alışmış oldukları toplumdan ayrılmışlar, bilmedikleri, tanımadıkları topraklara gelmişlerdir. Kendilerini dışlanmış ve bir yabancı gibi hisseden göçmenler ise bir aidiyet ve dayanışma arayışına girmişler, bunun sonucunda da bir hemşehri derneği özellikleri barındıran, Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneklerini kurmuşlardır. Bu dernekler sayesinde, kendileri gibi göç etmiş olan diğer Balkan göçmenlerini bulmuşlar, birlik olup maddi ve manevi dayanışma sağlamışlardır.

4. TEKİRDAĞ BALKAN TÜRKLERİ KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ ÜYELERİNE VE DERNEĞE ÜYE OLMAYAN GÖÇMENLERE SORULAR

Çalışmanın bu kısmında Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olan göçmenler, evren olarak belirlenen dernek üzerinden kartopu örneklemeyle tespit edilmiş ve 4 dernek üyesine, dernek-üye ilişkisini tespit etmek amacıyla sorular sorulmuştur. Ayrıca derneğe üye olan göçmenler dışında, herhangi bir göçmen derneğine üyeliği olmayan 4 göçmene de dernekler ile ilgili bazı sorular sorulmuştur. Derneğe üyeliği bulunmayan 4 göçmen ise, Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi evreninden rastgele örneklem çeşidi ile seçilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme türünde gerçekleşen görüşmelerde, göçmenlere demografik ve açık uçlu sorular sorulmuştur. Böylece hem derneğe üye olan hem de üyeliği bulunmayan göçmenler ile görüşülerek dernekler ile ilgili tarafsız, doğru ve güvenilir bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üyeliği bulunan göçmenlere kişisel hayatın gizliliği kapsamında "K1, K2, K3 ve K4", Herhangi bir göçmen derneğine üyeliği bulunmayan göçmenlere ise "G1, G2, G3 ve G4" şeklinde kodlar verilmiştir.

K1 üyesi; 61 yaşında, kadın, lise mezunu bir tekstilcidir. K2 üyesi; 70 yaşında, kadın, lise mezunu bir ev hanımıdır. K3 üyesi; 64 yaşında, kadın, lise mezunu bir aşçıdır. K4 üyesi ise; 68 yaşında, kadın, ortaokul mezunu bir ev hanımıdır.

G1 kişisi; 58 yaşında, kadın, lise mezunu bir terzidir. G2 kişisi; 65 yaşında, erkek, lise mezunu, yol yapım makinaları operatörüdür. G3 kişisi; 59 yaşında, kadın, lise mezunu bir elektrikçidir. G4 kişisi ise; 60 yaşında, kadın, lise mezunu bir muhasebecidir.

4.1 Kişilerin Göç Tarihi ve Yeri?

Görüşülen göçmenlerin tümü Bulgaristan hükümeti tarafından uygulanmış olan baskılar ve asimilasyon politikaları sonucunda Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1989 yıllarında gerçekleşmiş olan göç hareketiyle gelmişlerdir.

Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olan Görüşmecilerden K1 üyesi, 1989 yılında Bulgaristan'dan zorunlu göç kapsamında Sliven'nin bir köyünden Türkiye'ye göç etmiştir. K2 üyesi 1989 yılında Bulgaristan'ın Razgrad'a bağlı bir köyünden zorla göç ettirilirken, K3 üyesi 1991 yılında Bulgaristan Varna'nın Burgaz köyünden Türkiye'ye kaçak yollar ile gelmiş, K4 üyesi ise; 1989 yıllarında Bulgaristan Sliven'in köylerinden yine zorunlu göç ile Türkiye'ye gelmiştir.

Göçmen derneklerine üyeliği bulunmayan görüşmecilerden G1 kişisi; Bulgaristan Silistre Dulovo'nun köylerinden, G2 kişisi; Bulgaristan Şumnu'dan, G3 kişisi; Bulgaristan Preslav'dan, G4 kişisi ise; Bulgaristan Dobriç'ten 1989 yıllarında göç etmiştir.

4.2 Derneğe Neden Üye Olma İhtiyacı Hissettiniz?

Dernek üyesi olan 4 görüşmeciye, Türkiye'ye göç ettikten sonra neden Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye oldukları sorulduğunda, hemen hemen görüşülen tüm üyeler, maddi

ve manevi olarak dayanışma amacıyla derneğe üye olduklarını, özellikle hukuki anlamda derneğin kendilerinin bir savunucusu olduğunu belirtmişlerdir.

K1 ve K2 üyesi, Türkiye'ye 1990'lı yıllarda geldiğinde Türkçelerinin iyi olmadığını ve Türkçe konuşanların kendilerini anlamadığını belirtmiş olup bu sebeple de kendi dillerini ve kültürlerini hala yaşatmakta olan Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olduklarını aktarmışlardır.

K3 üyesi bir dayanışma derneği olan Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği için: "Bizler Anavatanımız ama bilmediğimiz, yabancıysa olduğumuz bir ülke Olan Türkiye'ye geldik. Sosyal ve mekânsal olarak tanımadığımız bu bölgede bizi yönlendiren, geldiğimiz kültürü yaşatan bir ev gibiydi dernekler." Şeklinde derneğin önemini vurgulamıştır.

K4 üyesi ise derneğe neden üye olduğunu şu şekilde açıklamıştır; "Dernek, benim gibi Balkanlardan, Bulgaristan'dan göçmüş olan tüm göçmenleri bir arada tutup, birlik ve beraberliği, dayanışmayı sağlamaktadır. Ben de kendi hemşehrilerim ile bir arada olmak istedim."

4.3 Derneğe Neden Üye Olma İhtiyacı Hissetmediniz?

1989'lu yıllarda Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiş olan ancak herhangi bir göçmen derneğine üye olmayan 4 görüşmeciye neden bir göçmen derneğine üye olmadıkları sorulduğunda;

G1 kişisi, kişisel yoğunluklar sebebiyle derneğe üye olmadığını çünkü derneklerin yapmış olduğu faaliyetlere katılacak zamanının olmadığını ancak dernek ile ilgili haberleri, derneğe üye olan arkadaşlarından aldığını söylemiştir. G3 kişisi, geldiği yıllarda bir derneğe üye olmaya gerek duymadığını belirtmiştir. G2 kişisi ise; Türkiye'ye göç ettiği yıllarda göçmenler için yapılan göçmen konutları ile ilgili gerekli bilgileri alabilmek ve hukuki sürecin takipçiliğini yapabilmek amacıyla başlarda bir göçmen derneğine üye olmuştur. Ancak G2 kişisi, derneğin beklentilerini karşılayamaması sebebiyle dernek üyeliğinden çıkmış ve başka bir derneğe üye olmamıştır.

G4 kişisi de Türkiye'ye göç ettiği yıllarda önceleri birlik, beraberlik, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak amacıyla göçmen derneklerine üye olmuş hatta bir dönem başkanlığını yürütmüş ancak zamanla kendisinin ifade etmiş olduğu –diğer göçmenler gibi- dernekten kopuş yaşamıştır. Bu kopuşun sebebi sorulduğunda ise; "Şu anda bir derneğe üye değilim. Bizler 33 yıl önce ilk Türkiye'ye geldiğimizde ne maddi ve manevi olarak ne yapacağımızı, nasıl bir yol izleyeceğimizi bilmiyorduk. Bu sebepler dernekler altında toplanıp birbirimize yardımcı olduk. Ancak şu an için derneklere ihtiyaç yok. Çünkü 33 yılda herkes kendi düzenini kurdu ve buranın sistemine alıştı. Bu sebeple bizler de derneklerden koptuk" şeklinde açıklamıştır.

4.4 Derneğin Amacını Görüşmeciler Nasıl Görmektedir?

Dernek üyesi K1, K2, K3 ve K4 kişileri ile üye olmayan G1, G2, G3 ve G4 kişileri genel olarak benzer cevaplar vermişlerdir. Derneklerin kuruluş, varlık amacının göç eden göçmenlerin, göç etmiş olduğu yabancı topraklarda zorluk yaşamaması adına birliği, dayanışmayı ve yardımlaşmayı sağlamak olduğunu belirtmişlerdir.

4.5 Sizce Mevcut Balkan Türkleri Dernekleri, Üyelerine Yeterli Katkı Sunabiliyor mu?

Dernek üyesi olan K1, K2, K3 ve K4 üyeleri ile dernek üyesi olmayan G1 ve G4 görüşmecileri, Balkan Türkleri derneklerinin üyelerine yeterli katkıyı sunabildiğini dile getirirken G2 ve G3 görüşmecileri bu derneklerin yeterli katkı sunamadığından bahsetmiştir. Bunun ilgili G2 kişisi; “Bence dernekler üyelerine yeterli katkı sağlayamıyor, örneğin ben ilk geldiğim yıllarda derneğe göçmen konutları konusunda yardım alabilmek amacıyla üye olmuştum ancak bu konuda yeterli desteği göremedim. Dernek, üyeler arasında ayrımcılık yapıyor, tanıdıklarına daha çok yardımcı oluyordu” şeklinde cevaplamıştır.

4.6 Sizce Göçmenlerin Dernekler Altında Örgütlenmesine İhtiyaç Var mıdır? Göçmen Dernekleri Nasıl Çalışmalıdır?

Bu soruya G3 ve G4 kişisi dışında diğer görüşmeciler evet ihtiyaç vardır şeklinde cevaplamışlardır. G2 kişisi; “Bence göçmenlerin dernekler altında örgütlenmeye ihtiyacı vardır. Çünkü Dernekler, göçmenler için birliği, beraberliği ve dayanışmayı sağlayan önemli bilgi kaynaklarıdır. Ben göç ettiğim yıllarda maddi olarak derneklerden bir yardım göremedim ancak o dönem göçmen konutları gibi revaçta olan konularla ilgili derneklerden bilgi alabiliyorduk. Göçmen konutları ile ilgili hukuki süreci, nereye ne kadar para yatırılması gerektiği gibi konuları derneklerden öğreniyorduk. Dernekler olmasaydı çoğu göçmenler bu tür konularda yeterli bilgiye ulaşamazdı çünkü göçmenler hem Türkçeyi çok iyi bilmiyordu hem de ilgili sorunlar ile ilgili hangi mecralara başvuracaklarını bilmiyordu.” Şeklinde cevaplarken G4 kişisi ise; “Göçlerin yaşandığı 1989’lu yıllarda göçmenlerin göçmen dernekleri altında toplanmaya ve dayanışmaya yani örgütlenmeye ihtiyaçları vardı. Ancak şu an için bu ihtiyaç söz konusu değildir çünkü göçün ardından 33 yıl geçti ve bu süre zarfında göçmenler, Türkiye’deki toplumsal hayata adapte oldu, maddi ve manevi olarak düzen kurdular. Dolayısıyla artık birlik ve beraberlik ihtiyacı ortadan kalktı.” Şeklinde yanıtlamıştır.

Derneğin nasıl çalışması gerektiği ile ilgili tüm görüşmeciler benzer cevabı vermişlerdir; derneğin üyelerine eşit bir şekilde yaklaşması gerektiğini, her türlü yardımı ve dayanışmayı sağlamak için derneğin imkânlarının seferber edilmesini vurgulamışlardır.

4.7 Göç Ettikten Sonra Diğer Göçmenler İle Dayanışmayı Nasıl Sağladınız?

Derneğin üyeleri olan K1, K2, K3 ve K4 kişileri göç sonrası dayanışmayı dernek aracılığıyla sağladıklarını aktarmışlardır. Ancak Derneklere bağlı kalmayan, üyeliği bulunmayan G2 ve G3 kişileri göçün yaşandığı dönemlerde özel olarak bir dayanışma çabası içerisinde olmadıklarından bahsetmiş, G3 kişisi; “Ben göç etmiş olduğumu bildiğim akrabalarım ile iletişimde kaldım ve onlarla kendi aramızda bir dayanışma gerçekleştirdik” derken, G2 kişisi ise; “Özel olarak diğer göçmenleri bulup dayanışma çabasında bulunmadım. Ancak tesadüfi olarak göç etmeden önce tanıdığım kişiler ile karşılaşınca birbirimizin telefon numaralarını alırdık ve bu şekilde irtibatta olurduk. Karşılaştığım arkadaşım vesilesiyle diğer yakınlarımla da numaralarını alırdım, bu şekilde birbirimizi bulup iletişimde kalırdık. Bazı arkadaşlarımı aradım bulamadım. Aradan 30 yıl geçti, Bulgaristan’a gittim orada şans eseri karşılaştık ve irtibatta kaldık.” Şeklinde aktarmıştır.

G1 kişisi ise göç sonrası dayanışma ile ilgili şunları aktarmıştır; “Bizler Bulgaristan’dan göç

etmiş olduğumuz tarihler itibariyle dernek olsun veya olmasın birbirimizden hiç kopmadık. Yakın yerlere yerleştik komşu olduk. Zaten Çorlu, Muratlı, İstanbul, Bursa buralarda bizler gibi göçmenler olduğunu biliyoruz. Bu göçmenler ile bizler zaten hemşehriyiz, aynı şehirlerden köylerden geldik. Biz göçmenler kendi aralarımızda piknikler yapmaktayız, toplanıp sohbetler etmekteyiz. Bu etkinlikleri bazen dernekler aracılığı ile bazen de kendi aramızda organize olarak yapmaktayız. Bizler yapılan bu etkinlikler ile birlik ve beraberliği, dayanışmayı sağlamayı amaçlamaktayız.”

4.8 Dernek Göç Etmiş Olduğunuz Bölgenin Kültürünü Yaşatmak Amacıyla Faaliyetler Gerçekleştirmekte midir?

Derneğin K1, K2 ve K4 üyesi; Hıdırellez, Yılbaşları ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde, Derneğin özel etkinlikleri olduğundan bahsetmişlerdir. Bu özel günler ile ilgili K1 ve K2 üyesi: “Bu özel günlerde yöresel kıyafetler giyilir, herkes kendi yöresinde, kendi kültüründe yapmış olduğu yemekleri getirir. Örneğin Bulgaristan Türkleri kendilerine özgü yemek ve giysiler getirirken, Kosova Türkleri kendi yörelerine özgü olan yemek ve giysileri getirmektedir. Bu etkinliklerde yöresel oyunlar oynanıp şarkılar söylenmektedir.” Şeklinde faaliyetleri açıklamıştır.

K3 üyesi, bu etkinliklere kişisel sebeplerden ötürü katılamadığını ancak Dernek vasıtasıyla arkadaşlar edindiğini belirtmiştir.

4.9 Göç ettiğiniz bölgenin kültürü nedir? Bu Kültürü Hala Yaşatmakta mısınız? Evet, ise bunlar nedir?

Herhangi bir Balkan derneğine üyeliği bulunmayan G1, G2 ve G4 kişileri, göç öncesi sahip olmuş oldukları kültürü burada hala devam ettirmekte olduklarından bahsetmişlerdir. Özellikle Bulgaristan’da sahip oldukları yemek kültürünü burada da yaşattıklarını vurgulamışlardır. G1 Kişisi, göçmenler olarak kendi aralarında organize olup piknikler düzenlediklerinden ve bu pikniklerde göç ettikleri bölgenin yemeklerini yapıp yediklerinden ve oranın şarkılarını dinleyip eğlendiklerinden bahsetmiştir.

G4 kişisi ise, göç ettikleri bölgenin kültürünü burada kısmen yaşattıklarından bahsetmiştir: “Özellikle yemek kültürümüzü burada hala yaşatmaktayız. Kına gecelerinde özel kıyafetler giyerdik, düğünlerde oynadığımız oyunlar vardı burada da bu geleneklerimizi devam ettirmeye çalışmaktayız.”

4.10 Dernek Balkanlar ile İlgili Sizlere Bir Bilgi Aktarımı Yapmakta mıdır?

K1, K3 ve K4 üyeleri, dernek tarafından düzenlenen toplantılarda derneğin özellikle siyasi anlamda Balkanlar ile ilgili bilgi aktarımı yaptığını belirtmiştir. K1 ve K3 üyesi, üyesi oldukları derneğin kendileri için yararı olacak Bulgaristan’daki siyasi partilerin hangileri olduğunu ve herhangi bir siyasi gelişme olduğunda bu toplantılarda aktarıldığını belirtmiştir.

K3 üyesi, bu toplantılarda siyasi konular dışında hukuki konuların da konuşulduğunu belirtmiş, özellikle çifte vatandaşlığı olmayıp ama çifte vatandaşlık hakkına sahip olmak isteyen üyelerin bu konuyla ilgili hukuki olarak hangi yolları izlemesi gerektiğini yönlendirici bir tutumla aktardığını belirtmiştir.

K2 üyesi, toplantılara katılmadığını bu sebeple de bilgi aktarımı yapılmadığını bildirmiştir.

4.11 Göç Ettiğiniz Bölge İle Bir İlişkiniz var mı? Nasıl iletişim kurmaktasınız?

Tüm görüşmecilerin göç etmiş olduğu bölge ile bir ilişkisi bulunmaktadır. Mevcut olan bu ilişki, arkadaşlık ve aile bağları üzerine olmaktadır. Görüşmeciler çifte vatandaş olmaları sebebiyle sık sık Bulgaristan'a gittiklerinden ve yakınlarını ziyaret ettiklerinden bahsetmişlerdir. Ziyaretler dışında ise, internet aracılığı ile sesli veya görüntülü konuştuklarından bahsetmişlerdir.

4.12 Balkanlar'daki Siyasi Gelişmeleri Takip Etmekte misiniz?

Görüşmecilerden G4 kişisi, fırsat buldukça Bulgaristan'daki siyasi gelişmeleri takip ettiğini aktarmış ancak diğer görüşmecilerin tümü siyasi gelişmeleri takip etmediğini aktarmıştır. Bulgaristan'daki siyasi gelişmeleri takip etmeyen görüşmeciler yine de Bulgaristan'da seçim zamanlarında oy kullandıklarını bildirmişlerdir. Özellikle tüm görüşmecilerin desteklemiş olduğu parti, bir Türk partisi olan Hak ve Özgürlükler Hareketi Partisidir. Bununla ilgili G2 kişisi; "Hayır Bulgaristan'da siyasi gelişmeleri takip etmemekteyim. Seçim zamanı oy verirken, siyasetle ilgilenen arkadaşlarımız, yakın çevremiz hangi partiye oy vermemiz gerektiğini söylüyor biz de bu doğrultuda oy kullanmaktayız. Örneğin: eğer bu partiye oy verirsen Milletvekili çıkaracak dolayısıyla Bulgaristan'da yaşayan Türkler daha rahat edecek şeklinde bilgi veriyorlar." Şeklinde aktarımda bulunmuştur. Dernek üyesi olan K1, K2, K3 ve K4 kişileri ise Bulgaristan'daki siyaseti takip etmediklerini ancak siyasi gelişmeleri üye oldukları derneklerden öğrendiklerini söylemişlerdir. Dernek üyesi olmayan G1 ve G3 görüşmecileri, G2 görüşmecisinin de aktarmış olduğu üzere seçim zamanlarında siyaset ile ilgili bilgi sahibi olan yakın çevrelerinden siyasi bilgiyi alıp bu doğrultuda oy kullandıklarını açıklarken G4 kişisi ise kendi edinmiş olduğu siyasi bilgiler doğrultusunda oy kullandığını aktarmıştır.

5. YÖNTEM

Bu çalışmada Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olan göçmenler, evren olarak belirlenen dernek üzerinden kartopu örnekleme tekniğiyle tespit edilmiş ve 4 dernek üyesine, dernek-üye ilişkisini tespit etmek amacıyla sorular sorulmuştur. Derneğe üye olmayan göçmenler de yine aynı şekilde derneğe üye olan göçmenler aracılığıyla kartopu tekniğiyle tespit edilmiş ve konuyla ilgili sorular sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme türünde gerçekleşen görüşmelerde, göçmenlere demografik ve açık uçlu sorular sorulmuştur. Böylece hem derneğe üye olan hem de üyeliği bulunmayan göçmenler ile görüşülerek dernekler ile ilgili tarafsız, doğru ve güvenilir bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

6. SONUÇ

Balkan coğrafyasından Türkiye'ye çok fazla Balkan Türkü göç etmiştir. Başta Bulgaristan olmak üzere Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya'dan göç alan Türkiye, en çok Bulgaristan bölgesinden göç almıştır.

Göç nereden yapılmış olursa olsun, kişinin mekânsal ve anlamsal dünyasının değişmesi demektir. Değişim yaşayan bireyler, içinde bulundukları yeni mekân ve anlamsal dünyayı idrak ederken bocalayıp adapte olmakta zorlanmaktadır. Balkan topraklarından anavatanı gelen Balkan Türkleri de, her ne kadar anavatan olarak adlandırılrsa da, daha önce hiç tanımadıkları, görmedikleri, bir kültürel yapının içine girmişler ve bir değişim yaşamışlardır.

Göç sonrası toplumsal yaşama adapte olmakta zorlanıp, yabancılaşma sürecine giren Balkan göçmenleri, göç sonrası dönemlerde bir hemşehri derneği temelinde kurulmuş olan, Balkan Türkleri dernekleri aracılığı ile topluma kazandırılmış, maddi ve manevi ihtiyaçları karşılanmıştır.

Göç sonrasında herhangi bir göçmen derneğine üye olmayan veya üye olup daha sonralarda beklentileri karşılanmaması sebebiyle üyelikten çıkan göçmenler de olmuştur. Ancak görüldüğü üzere dernek altında bulunmayan göçmenler de bir şekilde kendi aralarında dayanışmayı sağlamışlardır.

Tekirdağ'da kurulmuş olan Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği de, Balkan Türklerinin dayanışması amacıyla kurulmuş bir dernektir. Derneğin kuruluş amacını yerine getirip getirmediğini tespit etmek amacıyla 4 dernek üyesiyle yapılandırılmamış görüşme türünde görüşmeler gerçekleştirilmiş, bu görüşmeleri daha etkili kılmak adına derneğe üye olan göçmenler dışında herhangi bir göçmen derneğine üye olmayan 4 Balkan göçmenine de demografik ve açık uçlu sorular sorulmuştur.

Görüşmecilerin Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapmış oldukları göçlerin tarihini ve mekânını göz önünde bulundurduğumuzda göçmenlerin hepsi, ortak olarak Bulgaristan'ın farklı şehir ve köylerinden birbirlerine yakın tarihlerde Türkiye'ye göç etmişlerdir.

Bulgaristan'da Todor Jirkov yönetiminin baskın olduğu 1980'li yıllarda Bulgaristan'dan Türkiye'ye kitlesel göçler yaşanmıştır. Özellikle 1989 yılında Bulgaristan'da hâkim olan Jirkov rejiminin ülke dışına yapılacak olan göçleri serbestleştirmesiyle, Bulgaristan Türkleri gerek bile isteye gerekse dolaylı yollardan yapılan baskılar sonucunda Türkiye'ye göç etmiştir. Görüşmecilerin göç etmiş olduğu yıllar da bu bilgiyi destekler niteliktedir.

Dernek üyesi olan 4 görüşmecinin, dernek ile ilgili yapmış oldukları yorumlar incelenip derneğe neden üye olma ihtiyacı hissettikleri irdelendiğinde görülüyor ki Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, hemşehrilik temelinde kurulan bir dernek olup bir hemşehri derneğinin temel karakteristik özelliklerini yani; maddi ve manevi dayanışmayı, dernek üyeleri arasındaki sosyal ilişkileri pekiştirmek ve onları topluma kazandırmak gibi dinamikleri yerine getirmiş bulunmaktadır. Özellikle hukuki ve siyasi anlamda üyelerinin bir yol göstericisi olmuştur.

Göç sonrası göçmen derneklerine üye olmayan 4 görüşmecinin, neden bir derneğe üye olma ihtiyacı hissetmediği ile ilgili görmekteyiz ki bazı göçmen dernekleri göçmenlerin isteklerini, beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayamamıştır. Dolayısıyla başta derneklere üye olan bazı göçmenler(G2 ve G4 görüşmecisi gibi) daha sonra bu derneklere üye olma ihtiyacı hissetmemişlerdir. Bunun sebebi; 1989'lu yıllarda göçmen dernekleri göçmenlerin toplumsal hayata alışması, maddi ve manevi olarak göçmenlerin ihtiyaçlarını karşılaması gibi durumlarda, birlik ve beraberliği temsil eden önemli bir

yapıyken yılların geçmesiyle göçmenlerin Türkiye'deki toplumsal hayata adapte olması, maddi ve manevi olarak ayakta durabilecek seviyeye gelmesiyle birlikte bu dernekler de işlevini kaybetmiş ve dernek üyeleri de bu derneklerden kopuş yaşamıştır.

Balkan Türkü olan göçmenlere göre, göç sonrasında Balkan Türkleri derneklerinin altında örgütlenmeye ihtiyaç duyulmuştur. Göç ile birlikte yabancı olunan, bilinmeyen bir sosyal yapının içinde bulunan göçmenler, göçmen dernekleri sayesinde birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamış ve zor zamanlarda birbirlerine yardımcı olmuşlardır. Ancak Balkan Türkleri dernekleri kurulduğu yıllardaki popülerliğini ve işlevini günden güne kaybetmiştir. Derneklerin bünyesinde barındırdığı Balkan Türkleri zaman içerisinde, içinde bulunmuş oldukları Türk toplumunun kültürünü benimsemiş, toplumsal yaşamına adapte olmuş ve kendilerine birer düzen kurmuşlardır. Bunun sonucunda bu bireyler, başlangıçta hemşehrilik duygusuyla yönelmiş oldukları bu derneklerden yavaş yavaş kopmuşlar ve kendilerine yeni hemşehrilik edinmişlerdir.

Dernek üyelerinin ve derneğe üye olmayan görüşmecilerin derneğin amacını nasıl gördükleri ve bu derneklerin üyelerine yeterli katkıyı sunup sunmadığı sorusu ele alındığında, görüşmecilerin dernekten beklemiş oldukları vizyon ve misyon aynı doğrultudadır. Tekirdağ Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği, bu beklentileri karşılarken bazı göçmen dernekleri bu beklentileri yeterince karşılayamamıştır. G2 ve G3 görüşmecileri göçmen derneklerinin üyelerine sunmuş olduğu katkıyı yetersiz buluyorken geri kalan diğer görüşmeciler bu katkının yeterli olduğunu dile getirmiştir. Dolayısıyla genel anlamda göçmen dernekleri faydalı olma veya üyelerine katkı sunabilme anlamında değişiklik gösterebilmektedir.

Derneğin Balkanlar ile ilgili kültürel faaliyetler gerçekleştirip gerçekleştirilmediği sorulduğunda K1, K2, K3 ve K4 üyeleri, bu faaliyetlerin özel günlerde gerçekleştiğini beyan etmişlerdir. Derneğin özel günlerde (Hıdırellez, Yılbaşı, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü) yapmış olduğu faaliyetler aracılığıyla üyeler kendi aralarında kültürel paylaşımlarda bulunup, gelmiş oldukları coğrafyaya, topraklara olan özlemlerini bu faaliyetler ile gidermektedirler.

Herhangi bir göçmen derneğine üye olmayan G1 ve G4 görüşmecileri de derneklerden bağımsızlık olarak göç etmiş oldukları bölgenin kültürünü burada yaşatmak amacıyla kendi aralarında organize olup çeşitli kültürel etkinlikler gerçekleştirmektedirler. Bu bağlamda dernekler, göçmenlerin göç öncesi sahip oldukları kültürel yapıyı korumak, pekiştirmek ve yeni nesillere aktarmak amacıyla kültürel faaliyetler gerçekleştirmektedir. Derneğe üyeliği bulunmayan göçmenler de bu kültürel faaliyetleri kendi aralarında, gündelik yaşamlarında yaşatmaktadırlar.

Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Üyeleri ile yapılan görüşmeler sonucunda derneğin üyelere Balkanlar ile ilgili bilgi aktarımı yaptığı da gözlemlenmiştir. Dernek, K1, K3 ve K4 üyesinin vermiş olduğu yanıtlara göre; üyelerinin göç etmiş olduğu coğrafya ile ilgili özellikle siyasi anlamda bir yönlendirici kurum veya yapı işlevi görmektedir. Gündelik yaşamlarında, göçmüş oldukları diğer vatanlarında gelişmekte olan siyaseti takip edemeyen üyeler için dernek, siyasi bir haber kaynağı olmaktadır. Derneğin, Siyasi yanı sıra da hukuki olarak da üyelerine bilgi aktarımı yaptığı görülmektedir. Özellikle göçmen olarak veya çifte vatandaş olarak haklarını bilmeyen üyeler, bu dernek aracılığıyla bilgilenmektedirler. Ancak K2 üyesinin de bildirdiği üzere, fiziki olarak toplantıya katılamayan üyeler, bu bilgi aktarımından yararlanamamaktadırlar.

Görüşmeciler, göç etmiş oldukları coğrafya olan Bulgaristan'ın siyasi gelişmelerini takip

etmemektedirler. Göçmen görüşmeciler, her ne kadar siyasi gelişmelerin takipçiliğini yapmasalar da genel seçimlerin olduğu tarihlerde oylarını kullanmaktadırlar. Seçim zamanında oy kullanan Balkan Türkleri, hangi partiye oy atmaları gerektiğini derneklerden veya siyaseti takip ediyor olan yakınlarından öğrenmektedirler. Ayrıca görüşmecilerin her biri, bir Türk partisi olması sebebiyle Hak ve Özgürlükler Hareketi partisini desteklediğini belirtmiştir. Buradan hareketle; Balkan Türkleri dernekleri üyelerini siyasi açıdan bilgilendirmekte ve yönlendirmektedir. Ancak derneğe üye olmayan bireyler de kendi çabalarıyla, yakınlarından ve çevrelerinden göç etmiş oldukları ülkenin siyasi durumuyla ilgili bilgi almakta ve bu bilgiler doğrultusunda oy kullanmaktadırlar.

7. KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2019). Göç Sosyolojisi. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ağanoğlu, H. Y. (2001). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanların Makûs Talihi. İstanbul: Kum Saati.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 292-303.
- Aktaş, E., Aka, A., & Demir, M. C. (2006). Türkiye'de Hemşehri Dernekleri ve Kırsal Dönüşüm. Tarım Ekonomisi Dergisi, 54-58.
- Altunsoy, Y., & Tekin, C. (2019). Cumhuriyet Döneminde Bulgaristan'dan Türkiye'ye Kitleli Göçler. Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, 119-147.
- Bauman, Z. (2010). Sosyolojik Düşünmek. Ayrıntı Yayınları.
- Bozdağlıoğlu, Y. (2014). Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları. Tsa, 9-32.
- Çavuşoğlu, H. (2007). «Yugoslavya-Makedonya» Topraklarından Türkiye'ye Göçler ve Nedenleri. Bilig, 123-154.
- Duman, Ö. (2008). Atatürk Döneminde Romanya'dan Türk Göçleri (1923-1938). bilig, 23-44.
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. Birey ve Toplum, 0-22.
- Ercan, Y. (1990). Balkan Türkleri ve Bulgarlar. DergiPark, 297-308.
- Ersoy, A. (tarih yok). Balkan Türkleri. <http://balkanturkleri.org/>: <http://balkanturkleri.org/index.php?balkanturkleri=sayfalar&id=3> adresinden alınmıştır
- Gündüz, A. O. (2013). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Türk Göçü (1989 Örneği). Kırklareli Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi, 1-9.
- Hüsamettin İnaç, B. Y. (2018). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler, Bulgaristan Diasporası ve Uluslaşma. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 77-93.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. İllere ve Faaliyet Alanlarına Göre Dernekler (www.siviltoplum.gov.tr)
- İnalcık, H. (1993). Türkler ve Balkanlar. İstanbul: EREN Yayıncılık ve Kitapçılık Ltd. Şti.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. Türkiyat Araştırmaları, 33-44.
- Tekin, C. (2018). Yugoslavya'dan Türkiye'ye Göçlerin Nedenleri(1950-1958). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 249-261.
- Yıldırım, S. (2012). Balkan Savaşları ve Sonrasındaki Göçlerin Türkiye Nüfusuna Etkileri. Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, 75-92.